

Pred nekaj tedni sem v Tivoliju videla mladega očeta s približno leto in pol starim otrokom, ki sta krožila okrog vozička. Otrok je vriskal, čebľal in se prestopal, oče pa ga je držal za roke in mu molče vdano sledil, ne da bi ga pri tem pogledal. Med njima ni bilo nobenega stika, nebesednega ne očesnega. Pomislila sem, daje vzrok morda v tem, da je oče peljal otroka ven le na mamino zahtevo in ne na lastno željo ali celo potrebo. Prav odsotnost dvosmerne komunikacije je kazala, da ga druženje z otrokom najbrž ne veseli, temveč da je zanj le obveza. Kaj pripelje do take odtujenosti?

Andreja Pšeničny, univ. dipl. psih.

Mati se med nosečnostjo začne od partnerja obračati tudi k otroku, po rojstvu pa je ta obrat še izrazitejši.



Mama neguje, oče varuje. Kako je v praksi?

Mama se na otroka navezuje že devet mesecev prej.

Mama ima pred očetom ob rojstvu dojenčka devet mesecev prednosti pri navezovanju neposrednega odnosa z njim. Čeprav se seveda tudi oče čustveno pripravlja na rojstvo, pa telesnega stika, kot ga imata med nosečnostjo mama in otrok, vendarle ne doživlja. Oče pa ni pomemben le v odnosu do otroka, temveč je pomemben kot podpora materi.

Ko v njenih očeh ni več samo on ...

Odnos med dojenčkom in očetom se tako

začne že pred dojenčkovim rojstvom, vendar posredno, z odnosom med mamo in očetom. Če je meja med partnerjema jasna, če nista čustveno zlita, bo oče lažje presegel svoje občutke tekmovalnosti, ljubosumja in odrinjenosti, ki so običajna posledica spremembe vlog, in podprl mamino vlogo.

Mati se med nosečnostjo začne od partnerja obračati tudi k otroku, po rojstvu pa je ta obrat še izrazitejši.

Oče vabi partnerko nazaj.

Oče svoj občutek odrinjenosti lahko preseže na dva načina. Svojo partnerko vabi nazaj v partnerski odnos, tako da ji

sporoča, da je zanj privlačna kot ženska tudi med nosečnostjo in v poporodnem obdobju. Istočasno pa začne vstopati v svoj odnos z otrokom.

Pomembno pa je, da partnerko vabi, ne pa zahteva, saj bo tako mama manj razpeta med materinstvom in partnerstvom, ker ju tudi sama šele usklajuje. S tako podporo bo mama partnerju bolj zaupala, počutila se bo varnejša, zato se bo lažje uglasila z dojenčkom in oblikovala z njim stabilen in umirjen odnos, lažje bo tudi uskladila vlogo mame in partnerke. Manj bo negotova in manj zaščitniška do dojenčka, torej ga bo lažje »delila« z očetom. Tisti očetje, ki jih partnerka odriva ali ki sami težko delijo partnerko z dojenčkom, pa otroka doživljajo kot

Otrok potrebuje oba: mamo in očeta.

Otrok pa potrebuje različno ravnanje: bolj mehko, ki mu sporoča, da je varovan in zaščiten, pa tudi tisto bolj odločno, včasih celo robustno, ki v otroku razvija borbenost in sposobnost, da prenese tudi kakšno neugodje. Še več, če bo mama brez nervoze prepustila očetu, da z otrokom ravna po svoje, bo s tem tudi dojenčku sporočala, da so razlike v odnosih varne. Tak način mu tudi omogoča, da z obema, mamo in očetom, vzpostavi različen, a enako varen odnos navezanosti, ki je najboljše izhodišče za dober čustveni in osebnostni razvoj.

Tudi oče potrebuje odnos z otrokom, da zadovolji svoje očetovske potrebe, kot so varovati in ščititi otroka, mu biti vzor, ga učiti iger, spretnosti in veščin, v prvi vrsti pa dajati in občutiti medsebojno ljubezen in navezanost.

V prvem obdobju je njegova osnovna naloga varovati mamo in dojenčka ter obema ponuditi sprejetost in tudi nego, kakršno takrat potrebujeta oba. Ko prevzame to vlogo, se oče zlahka poveže s svojim otrokom. Mama pa mora očeta sprejeti in mu zaupati, da se bo tudi po svoje naučil ustrezno negovati dojenčka.

Otrok potrebuje različno ravnanje: bolj mehko, ki mu sporoča, da je varovan in zaščiten, pa tudi tisto bolj odločno, včasih celo robustno, ki v otroku razvija borbenost in sposobnost, da prenese tudi kakšno neugodje.

Tudi oče potrebuje odnos z otrokom, da zadovolji svoje očetovske potrebe.

tekmeča in se zato lahko čustveno odmaknejo od njega ali obeh.

Pretirano zaščitniške mame

Pri mladih starših se lahko dogaja, da mama v svoji negotovosti, kako razumeti in se ustrezno odzvati na dojenčkove potrebe, postane preveč zaščitniška in otroka »varuje« celo pred njegovim očetom. Negotov oče, ki se želi vključiti v nego, se prepusti izključno maminemu vodstvu, ne da bi z dojenčkom iskal in vzpostavljal svoj lasten odnos, ali pa se odmakne.

V praksi to pomeni, da mama očetu določa, kdaj in kako naj neguje dojenčka: primi ga s to roko, obrni ga drugače, ali pa očetu nenehno nosi knjige in članke o negi. Oče pa, namesto da bi poskušal razvijati način ravnanja z otrokom, torej da bi mu sam prisluhnil, sprejme vlogo »nevedneža in nerodneža« in se prepusti vodstvu mame tudi tam, kjer bi zmoget sam po svoje. Ne more dojeti, lahko pa hrani po steklenički.

Oče zmore sam okopati dojenčka brez maminega nadzora, pa čeprav na začetku

včasih dojenček dobi v oči par kapelj vode in zajoka. Dobro povezana starša se zavedata svoje negotovosti in se zato učita skupaj.

V odnosu med odraslim in dojenčkom sta vedno dva. Dojenček še kako sporoča, kaj potrebuje, le naučiti se je treba prepoznavati signale. Če pa se mama postavi v vlogo prevajalca, kaj pomeni kakšen otrokov glas ali gesta, oče pa ji to mesto prepusti, se vede kot sopotnik v avtomobilu, ki se ne bo nikdar naučil voziti, dokler sam ne prevzame volana.

Negotov oče

Posledica takega ravnanja je, da je oče še naprej negotov, mama pa ima občutek, daje vse na njej in je jezna na očeta. Oče zato izbere eno od dveh poti, od katerih pa nobena ne vodi do zadovoljive očetovske in materinske vloge. Prva je, da začne v vsem posnemati mamo in tako dojenček dobi dve mami namesto mame in očeta. Druga pa je, da oče ostane pasiven sopotnik, brez lastnega odnosa, kise z otrokom ukvarja zato, ker mu mama to naroči.

